

Weet jij hoe de toegang tot het recht in Nederland beter kan? Meld je aan voor een grant!

Dien nu een aanvraag in (vóór 19 november 2023)

Inleiding

Waar mensen samenleven, kunnen belangen botsen en conflicten ontstaan. Conflicten ontstaan niet alleen tussen burgers (of bedrijven) onderling, maar ook tussen burgers en de overheid. In een goed functionerende democratische rechtsstaat is het belangrijk dat burgers niet alleen ten opzichte van elkaar voor hun belangen op kunnen komen, maar ook ten opzichte van de overheid. Dat is niet makkelijk. Tussen burgers en overheid bestaat een scheve machtsverhouding: de burger is in vele opzichten afhankelijk van de overheid om een vrij en veilig leven te kunnen leiden en beschikt daarnaast over aanzienlijk minder middelen dan de overheid.

Stichting Democratie en Media (SDM) is ervan overtuigd dat in een weerbare rechtsstaat de positie van burgers constant aandacht nodig heeft om te waarborgen dat burgers voor hun belangen op kunnen komen. Ook in een conflictsituatie met de overheid. Zo nodig moeten burgers op het rechtssysteem kunnen vertrouwen om hun belangen te beschermen. Een effectieve toegang tot het rechtssysteem is daarvoor onmisbaar. Met deze oproep tot aanvragen voor grants willen we initiatieven steunen die de toegang tot het recht in Nederland versterken. Die versterking is in onze ogen hard nodig.

Wie zijn wij?

SDM maakt zich sterk voor een vitale democratische rechtsstaat en goed functionerende journalistieke media. Dit doen we door tijd en geld te investeren in initiatieven die hieraan bijdragen en door deze waar nodig zelf te ontwikkelen. Lees [hier](#) meer over onze geschiedenis. Deze thematische oproep sluit aan bij ons streven naar een daadkrachtige democratie en een weerbare rechtsstaat. Wij willen dat burgers voor hun belangen kunnen opkomen en zij de overheid waar nodig ter verantwoording kunnen roepen. Lees [hier](#) meer over onze focusgebieden.

Waarom deze oproep?

De afgelopen jaren is, mede door het toeslagenschandaal, duidelijk geworden dat de toegang tot het recht in Nederland tekortschiet. Er zijn verschillende omstandigheden die de toegang tot het recht van burgers belemmeren: burgers worden bijvoorbeeld niet goed genoeg geïnformeerd over de rechten en mogelijkheden die het rechtssysteem hen biedt of lopen tegen de hoge financiële en/of emotionele kosten van een juridische procedure aan. Burgers van wie de rechten en vrijheden kwetsbaar zijn, worden eerder belemmerd in hun toegang tot het recht. Dat vergroot de structurele ongelijkheid in onze samenleving.

Wij willen in het bijzonder de toegang tot het recht versterken van burgers die een grotere afstand tot het rechtssysteem hebben of voelen. De afstand tot het rechtssysteem kan bijvoorbeeld ontstaan door de taal van het rechtssysteem, te weinig laagdrempelige manieren om te begrijpen welke rechten en mogelijkheden het rechtssysteem biedt, de geografische afstand tot rechtshulp of de (ervaren) ontoegankelijkheid van een rechtssysteem omdat daarin te weinig mensen werken waar burgers zich mee kunnen identificeren.

Waarom nu?

Er is steeds meer aandacht voor de belemmeringen rondom de toegang tot het recht. Zo heeft de (demissionaire) minister voor Rechtsbescherming een [pakket maatregelen](#) aangekondigd om de toegang tot het recht te verbeteren. Ook de Staatscommissie Rechtsstaat heeft de [uitdrukkelijke opdracht](#) zich met dit onderwerp bezig te houden. Zulke ontwikkelingen creëren een momentum voor verandering. **Wij willen maatschappelijk betrokken individuen en organisaties helpen het bestaande momentum te gebruiken. Enerzijds zodat onderbelichte of kwetsbare perspectieven een sterkere invloed krijgen op de discussies rondom de toegang tot het recht. Anderzijds zodat ook onorthodoxe of innovatieve oplossingsrichtingen denkbaar worden die belemmeringen in de toegang tot het recht doorbreken.**

“Toegang tot recht”

In een democratische rechtsstaat hebben zowel burgers als de overheid zich te houden aan de wet. Bovendien horen de rechten en vrijheden van burgers in gelijke gevallen gelijk te worden beschermd. Dit betekent dat burgers ook op gelijke en effectieve manier toegang tot het rechtssysteem moeten hebben. In dit rechtssysteem kijkt een rechter, of een andere onafhankelijke partij of persoon, altijd neutraal, integer en professioneel naar het conflict om tot slot tot een oordeel te komen. Daarmee gaat de toegang tot het recht over veel meer dan de toegang tot de rechter. Het gaat hier ook over zaken als gelijke en effectieve toegang tot informatie, toegang tot betaalbaar en onafhankelijk juridisch advies en toegang tot alternatieve vormen van geschillenbeslechting ter voorkoming van emotionele en financiële overbelasting voor burgers die hun recht willen halen. De toegang tot het recht moet niet alleen op papier beschermd zijn, maar in de praktijk werken voor iedere burger die er gebruik van wil maken.

Voorwaarden en criteria

- In deze oproep wordt alleen projectfinanciering verstrekt aan initiatieven die tot doel hebben de toegang tot het recht in Nederland te versterken.
- Zowel organisaties als individuen komen in aanmerking voor de projectfinanciering. Projecten met een hoofdzakelijk partijpolitieke of religieuze doelstelling zijn uitgesloten. Dat geldt ook voor projecten van overheidsinstanties of aan de overheid gelieerde uitvoeringsinstanties, zuiver educatieve projecten en initiatieven met een louter commerciële doelstelling.
- Het maximale aanvraagbedrag per project is €50.000. Er bestaat mogelijkheid tot vervolffinanciering van de meest relevante projecten.
- SDM investeert bij voorkeur in (de ontwikkeling van) initiatieven die anders niet of moeizaam tot stand zouden kunnen komen, bijvoorbeeld vanwege hun experimentele karakter of een gebrek aan maatschappelijke acceptatie.
- SDM heeft een bijzondere interesse in initiatieven waarbij verschillende partijen samenwerken om de toegang tot het recht te versterken of waarin verschillende expertises of invalshoeken samenkomen (bijvoorbeeld juridisch en digitaal).

Het beoordelingsproces

In het beoordelingsproces wordt onder andere op de volgende punten gelet:

- Het profiel van de aanvrager, de haalbaarheid van het project en de kwaliteit en omvang van de beoogde impact.
- De verhouding tussen de kosten van het initiatief (op basis van een begroting) en de beoogde impact.
- Aansluiting bij het specifieke doel dat SDM heeft met deze oproep (zie ‘Waarom deze oproep?’) en de hierboven genoemde voorwaarden en criteria.

Alle aanvragen worden door minstens twee medewerkers van SDM gelezen en besproken. Na indiening van een aanvraag wordt mogelijk contact gezocht met de aanvrager om aanvullende

informatie in te winnen. Daarnaast kan SDM tijdens de behandeling externe expertise inwinnen om het voorstel te beoordelen.

Het tijdsplan

- Aanvragen kunnen worden ingediend tot en met **zondag 19 november 2023**.
- Op **woensdag 1 november om 11.00 uur** organiseren wij een online vragenuur. Je kunt je aanmelden door een mail te sturen aan info@sdm.nl o.v.v. "Aanmelding vragenuur oproep toegang tot het recht".
- De uitslag volgt uiterlijk **vrijdag 22 december 2023**.

Aanvragen

Het ingevulde aanvraagformulier kan samen met een begroting en dekkingsplan worden ingediend via het webformulier op: <https://forms.stdem.org/>

Overige vragen kunnen uitsluitend via de e-mail worden gesteld, via info@sdm.nl.

NB: Voorbeelden

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van initiatieven die binnen deze oproep zouden kunnen passen. Deze voorbeelden zijn slechts ter illustratie bedoeld.

- Initiatieven die op innovatieve manieren burgers informeren over hun rechten en/of praktische inzichten en handvatten bieden om gebruik te maken van de mogelijkheden die het recht biedt.
- Initiatieven die de mogelijkheid voor (maatschappelijke) organisaties versterken om in een gerechtelijke procedure voor de (collectieve) belangen van burgers op te komen.
- Initiatieven die moderne technologie, zoals kunstmatige intelligentie, benutten om het recht voor burgers beter toegankelijk te maken. Bijvoorbeeld door inzicht te creëren in de mogelijkheden die het recht biedt in een bepaalde situatie of door (juridische) informatie beter begrijpelijk te maken.
- Initiatieven die door middel van beleidsbeïnvloeding beogen de toegang tot het recht te verbeteren.
- (Wetenschappelijk) onderzoek dat aantoonbaar buiten de gebaande paden gaat en zich richt op de omstandigheden die de toegang tot het recht belemmeren of op mogelijke oplossingsrichtingen.
- Innovatieve vormen van geschillenbeslechting tussen burger en overheid. Investeren in de opschaling van bestaande pilots doet SDM niet (bijvoorbeeld het introduceren van een wijk- of regelrechter in een nieuwe stad).